

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ «Іноземна мова»

Освітньо-науковий ступінь «Доктор філософії»

(денна та заочна форми навчання)

Умань 2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Іноземна мова – одна з небагатьох дисциплін, яку обов'язково вивчають у всіх закладах вищої освіти. Володіння іноземною мовою необхідно як фахівцю, так і науковцю будь-якого профілю, тому що сприяє отриманню інформації з різних джерел, забезпечує можливість контактів з іноземними колегами.

Відповідно до Постанови Кабміну України від 23 березня 2016 року № 261 вступні випробування до аспірантури ЗВО включають вступний іспит з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Вступний іспит з іноземних мов (англійської, німецької, французької, іспанської) до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з іноземної мови та подальше спрямування у її вивченні з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітній простір, а також потребу аспірантів у поглибленні знань іноземних мов і вдосконаленні навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації.

Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володіння іноземною мовою до її практичного застосування, використання її як засобу отримання необхідної інформації та обміну нею. Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої **компетентностей**.

Функціональна компетентність включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати й проводити презентації та семінари.

Мовна компетентність передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови.

Мовленнєва компетентність охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ВСТУПНИКІВ

<i>Рівень</i>		<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав		0 – 99	Вступник не володіє достатнім лексичним запасом та має низький рівень сформованості граматичної і мовленнєвої компетентності.
Склав	Початковий	100	Вступник здебільшого не зрозумів основний зміст тексту, запропонував не повністю адекватний переклад. Недостатній лексичний запас та низький рівень сформованості граматичної компетентності не дозволяють вступникові вести бесіду в рамках заданої теми. Допускаються 8 і більше помилок, які перешкоджають розумінню.
		101 – 109	Вступник не в повному обсязі зрозумів основного змісту тексту, запропонував неадекватний переклад. Недостатній лексичний запас та низький рівень сформованості граматичної компетентності не дозволяють вступникові вільно вести бесіду в рамках заданої теми. Допускаються 7 і більше помилок, які перешкоджають розумінню.
		110 – 119	Вступник частково не зрозумів основного змісту тексту, запропонував не зовсім неадекватний переклад. Недостатній лексичний запас та низький рівень сформованості граматичної компетентності не дозволяють вступникові вільно вести бесіду в рамках заданої теми. Допускаються 6 і більше помилок, які перешкоджають розумінню.
	Середній	120 – 129	Вступник виявляє неповне розуміння змісту тексту та задовільні навички його перекладу. Вступник не володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Середній рівень знань фактичного матеріалу не дозволяє йому належно висловити й аргументувати свою точку зору. Темп мовлення занижений. Вступник допускає 4-5 мовних помилок, які суттєво не впливають на розуміння повідомлення.

	130 – 139	Вступник виявляє не зовсім повне розуміння змісту тексту та задовільні навички його перекладу. Вступник не в достатньому обсязі володіє базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Середній рівень знань фактичного матеріалу не дозволяє йому висловити й аргументувати свою точку зору. Темп мовлення занижений. Вступник допускає 4-5 мовних помилок, які суттєво не впливають на розуміння змісту повідомлення.
	140 – 149	Вступник виявляє розуміння змісту тексту на не зовсім достатньому рівні та задовільні навички його перекладу. Вступник не володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Середній рівень знань фактичного матеріалу не дозволяє йому повно висловити й аргументувати свою точку зору. Темп мовлення занижений. Вступник допускає 4 мовних помилок, які суттєво не впливають на розуміння змісту повідомлення.
Достатній	150 – 159	Вступник демонструє достатнє розуміння змісту тексту та його адекватний переклад. Відповідь свідчить про добре володіння монологічним і діалогічним мовленням у межах передбаченою програмою тематики та вміння вести бесіду, висловлювати свою точку зору. Вступник володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Допускаються недостатня аргументованість відповіді та 3 лексичні або граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.
	160 – 169	Вступник демонструє достатньо повне розуміння змісту тексту та його адекватний переклад. Відповідь свідчить про добре володіння монологічним і діалогічним мовленням у межах передбаченою програмою тематики та вміння вести бесіду, висловлювати свою точку зору. Вступник володіє в достатньому обсязі базовим

		лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Допускаються недостатня аргументованість відповіді та 2-3 лексичні або граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.
	170 – 179	Вступник демонструє в цілому повне розуміння змісту тексту та його адекватний переклад. Відповідь свідчить про належне володіння монологічним і діалогічним мовленням у межах передбаченою програмою тематики та вміння вести бесіду, висловлювати свою точку зору. Вступник володіє в достатньому обсязі базовим лексичним і граматичним мінімумом, передбаченим програмою. Допускаються недостатня аргументованість відповіді та 2 лексичні або граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.
Високий	180 – 189	Вступник демонструє повне розуміння тексту, його адекватний переклад, навички анотування тексту відповідно до структури анотації, вільне володіння монологічним і діалогічним мовленням у повній відповідності заданій розмовній темі, вміння висловлювати власні оцінки, полемізувати, аргументовано відстоювати власну думку. Володіння в повному обсязі базовим лексичним словником та граматичним матеріалом, передбаченим програмою. Допускається 2 граматичні або лексичні помилки.
	190 – 199	Вступник демонструє повне розуміння тексту, його адекватний переклад, навички анотування тексту відповідно до структури анотації, вільне володіння монологічним і діалогічним мовленням у повній відповідності заданій розмовній темі, вміння висловлювати власні оцінки, полемізувати, аргументовано відстоювати власну думку. Володіння в повному обсязі базовим лексичним словником та граматичним матеріалом. Допускаються 1-2 граматичні або лексичні помилки.

		200	Вступник демонструє абсолютно повне розуміння тексту, його адекватний переклад, навички анотування тексту відповідно до структури анотації, вільне володіння монологічним і діалогічним мовленням у повній відповідності заданій розмовній темі, вміння висловлювати власні оцінки, полемізувати, аргументовано відстоювати власну думку. Володіння в повному обсязі базовим лексичним словником та граматичним матеріалом, передбаченим програмою. Допускаються недоліки та лексико-граматичні помилки, які не впливають на розуміння змісту повідомлення.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ІСПИТУ

Вступний іспит до аспірантури має комплексний характер і складається з трьох завдань, націлених на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовної компетентностей:

1. Читання зі словником оригінального тексту з фаху з точною передачею змісту прочитаного у формі письмового перекладу. Обсяг тексту із розрахунку не менше ніж 1500 друкованих знаків за одну академічну годину.

2. Анотування без словника оригінального тексту загальнонаукового характеру. Обсяг тексту не менш ніж 900 друкованих знаків за одну академічну годину.

3. Бесіда іноземною мовою по темі наукового дослідження.

У ході бесіди абітурієнт повинен продемонструвати такі вміння:

Монологічне мовлення:

- представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;

- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо);
- проводити презентації;
- робити коротке непередготовлене повідомлення з тематики, визначеної екзаменатором.

Діалогічне мовлення:

- починати бесіду, вести та завершувати її;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпиту, пояснення, висловлення власної думки, тощо;
- уміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (обмін інформацією / дискусія, тощо).

Форми виконання завдання:

Частина 1: монологічна розповідь про себе та відповіді на запитання особистісного характеру (сім'ю, роботу, освіту, тощо).

Частина 2: монологічна розповідь про тему, предмет, об'єкт, завдання наукового дослідження.

Частина 3: бесіда іноземною мовою по темі наукового дослідження.

Орієнтовні запитання до співбесіди:

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
2. Чим зумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Який напрям Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
4. Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
5. Чи брали Ви участь у науковій діяльності до вступу до аспірантури?
6. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
7. Яка була тема Вашої магістерської роботи?
8. Якими знаннями, вміннями, навичками Ви оволоділи під час навчання в магістратурі?
9. У якій установі (організації) Ви працюєте? Яку посаду займаєте?
10. Що входить до Ваших посадових обов'язків.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вимоги до навичок та вмінь у мовленнєвій діяльності

Складовими мовленнєвої діяльності є рецептивні та продуктивні вміння. До рецептивних умінь належать читання та аудіювання, до продуктивних – говоріння та письмо.

Читання

Вступник до аспірантури повинен уміти:

- виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху відповідно до поставлених завдань, що передбачають розуміння змісту й отримання різноманітної інформації з оригінального прочитаного джерела;
- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру;
- володіти всіма видами читання (вивчальним, ознайомлювальним, переглядовим і пошуковим); обсяг матеріалу для одноразового контролю – не менше ніж 1200–1500 друкованих знаків за одну академічну годину.

Аудіювання

Під час аудіювання вступник до аспірантури повинен розуміти:

- запитання екзаменаторів; короткі висловлювання й коментарі екзаменаторів;
- нормативне мовлення, яке здебільшого зустрічається в суспільному, професійному або академічному житті.

Говоріння

Монологічне мовлення:

- уміння представляти себе;
- знання мовленнєвого етикету повсякденного й професійного спілкування;
- володіння всіма видами монологічного мовлення;
- уміння виступати на конференціях з доповідями та повідомленнями.

Діалогічне мовлення:

- уміння починати бесіду, вести та завершувати її;
- уміння вести бесіду, демонструючи елементи розпитування, пояснення, висловлення власної думки тощо.

Письмо

Вступник до аспірантури повинен вміти:

- писати тексти на теми, що входять до сфери його інтересів, узагальнюючи й оцінюючи інформацію та аргументи з певної кількості джерел;
- давати детальний письмовий опис дійсних або уявних подій чи вражень;
- писати анотації; готувати тези/доповіді.

Переклад

Під час перекладу матеріалу вступник до аспірантури повинен показати такі вміння:

- працювати з двомовним та одномовним словниками;
- вибирати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

Мовний матеріал

Граматичний мінімум

Структура речення в іноземній мові порівняно зі структурою речення в українській мові. Розповідне, питальне та заперечне речення. Типи питань. Дієслово. Допоміжні, питальні та смислові дієслова. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів. Активний і пасивний стан. Особливості використання й перекладу пасивного стану.

Іменник. Утворення множини. Артикль. Займенник (загальні відмінності). Особові, присвійні, вказівні займенники. Неозначно-особовий займенник.

Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння. Числівник. Кількісні та порядкові числівники.

Синтаксис та словотвір. Типи простих, сурядних та підрядних речень. Часові форми дієслів, їх утворення та розпізнавання.

Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має становити не менше ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову та спеціальну лексику, що відповідає профілю навчального закладу. До цього мінімуму входить загальнонавчана термінологічна лексика з фаху, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі і який складається з: а) інтернаціональних слів, подібних і таких, що збігаються за змістом у рідній та іноземній мовах; б) відтворюваних похідних та складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Англійська мова

Основна:

1. Бріт Н. М., Заболотна О. А., Гут Н. В., Шумаєва С. П., Щербань І. Ю. English. (Посібник з англійської мови для студентів гуманітарних спеціальностей вищих закладів педагогічної освіти). Умань : Візаві, 2012. 224 с.

2. Бріт Н. М., Заболотна О. А., Голобородько О. А., Грабова Г. О., Гут Н. В., Іванчук Г. П., Шумаєва С. П., Щербань І. Ю. Граматика англійської мови. Теорія, практика, тести. Київ : ТОВ «ВП Логос», 2002. 400 с.

Додаткова:

1. Формування гуманістичного світогляду при викладанні англійської мови : збірник текстів для анотування / Г. О. Бондар, О. А. Заболотна. Умань : Алмі, 2005. 80 с.

2. Raymond Murphy. English Grammar in Use. A self-study reference and practice book for elementary students of English. Cambridge University Press, 1998. 260 с.
3. Raymond Murphy. English Grammar for intermediate students of English. Cambridge University Press, 1998. 320 с.
4. Alexander, L.G. Longman English Grammar. Longman, 1998.
5. Greenbaum, Sidney. The Oxford English Grammar. Oxford University Press, 1996.
6. Misztal, Mariusz. Tests in English: Word-Formation. Wydanie szoste. – Warszawa: Wydawnictwa szkolne i pedagogiczne, 2008. 229 s. ISBN 978-83-02-06963-5
7. Hewings, Martin. Advanced Grammar in Use. Cambridge University Press, 2001.
8. Swan, Michael. Practical English Usage. Oxford University Press, 2005.

Німецька мова

Основна:

1. Бориско Н. Ф. Deutsch ohne Probleme! Самовчитель німецької мови (у двох томах). Т.1. Київ : ТОВ «ВП Логос-М», 2011. 480 с.
2. Бориско Н. Ф. Deutsch ohne Probleme! Самовчитель німецької мови (у двох томах). Т.2. Київ : ТОВ «ВП-М», 2011. 512 с.
3. Д. А. Євгененко, О. М. Білоус, О. О. Гуменюк, Б. В. Кучинський, О. І. Білоус. Практична граматики німецької мови. Навчальний посібник для студентів та учнів. Комунікативні вправи і завдання. 2-е видання, виправлене та доповнене. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004 р. 400 с.
4. Deutsch. Збірник текстів і вправ з німецької мови для студентів гуманітарних спеціальностей вищих закладів освіти/ Упорядник Бойчевська І. Б. Умань : АЛМІ, 2010. 108 с.
5. Deutsch. Збірник з граматики німецької мови для студентів гуманітарних спеціальностей вищих закладів педагогічної освіти / Упорядник Бойчевська І. Б. – Умань : АЛМІ, 2010. 100 с.

Додаткова:

1. Кияк Т. Р., Меншикова Н.В. Deutsch : Розмовні теми : навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2009. 208 с.
2. Бориско Н. Ф. Deutsch für Fortgeschrittene Niveau C. Німецька мова : досконале володіння. Київ : ТОВ «ВП Логос-М», 2011. 528 с.

Французька мова

Основна:

1. Аянот Н. А. Французька мова. Довідник студента Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2006. 576 с.

2. Опацький С. Є. Français, niveau débutant: підруч. для вищих навч. закл. К. ; Ірпінь : «Перун», 2005. 312 с.

Додаткова:

1. Греньє К., Щєрба П. А. Лингафонный курс французского языка. МН. ; ДСК
2. Eveline Bérard Grammaire du français. Niveaux A1 / A 2.

Інформаційні ресурси

1. www.korekta-vk.com/knygarnya/inoz.../6-2
2. www.movi.com.ua/pidruchniki-francuzkoji-movi
3. www.studyfrench.ru/support/tutorial/
4. www.englishonlinefree.ru/exercise_fr.html
5. <http://fr.prolingvo.info/french/index.php>
6. <http://www.studyfrench.ru/support/tutorial/>
7. <http://ru.bonjourdefrance.com/grammaire-francaise/exercice-intermediaire-russe>
8. <http://fr.prolingvo.info/grammar/units.php>
9. <http://www.infrance.ru/francais/theorie/test/test.html>
10. www.busuu.com/
11. <http://www.le-francais.ru>
12. <http://lingust.ru/françaiswww.englishonlinefree.ru/fr.html>
13. <http://lifehacker.ru/2013/04/01/french/>
14. <http://speakasap.com/ru/fr-mp3gram.html>

Іспанська мова

Основна:

1. Francisca Castro Viudez. Aprende. España : SGEL, 2008.135 pg.
2. A. Gonzalez Hermoso, J. R.Cuenot, M. Sanchez Alfaro. Gramatica de español. España : Edelsa, 1998. 272 p.

Додаткова:

1. Нуждин Г. А., П. Мартин Лора-Тамайо, К. Марин Эстремера, Español en vivo, Айрис-пресс, 2016. 528 с.

Інформаційні ресурси

1. www.smart-torrent.org/ispanskiy-yazik/concha-moreno-piedad-zurita-victoria-moreno-nuevo-avance-basico-curso-espanol-t48030.html
2. www.all-ebooks.com/2012/12/02/251026-nuevo-avance.-basico-a1-a2-curso-de.html
3. www.ex.ua/73662815
4. www.alleng.ru/english/span.htm

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри іноземних мов
(Протокол № 12 від 13 квітня 2023 року).

Голова предметної комісії

В. В. Безлюдна

Завідувач кафедри іноземних мов

В. В. Безлюдна

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**